

УДК 502.7

В.В. Мовчан, вчитель географії
Д.О. Мезенцева, здобувач середньої освіти
*Березоволицький заклад загальної середньої освіти I-III ступенів
Петрівсько-Роменської сільської ради, Полтавська область*

ДО СТВОРЕННЯ ЛАНДШАФТНОГО ЗАКАЗНИКА В ПІВДЕННІЙ ЧАСТИНІ ПЕТРІВСЬКО-РОМЕНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ

Актуальність дослідження. Важливість дослідження пов'язана з тим, що відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, площа території природно-заповідного фонду по Полтавській області станом на 1 січня 2020 року мала б складати 13,5 % від площі області.

Однак, за даними «Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Полтавській області у 2020 році», станом на 1 січня 2021 природно-заповідний фонд Полтавської області складає 4,96 % від загальної площі, при загальноукраїнському – 6,77 %.

Серед причин низької заповідності як в Україні, так і на Полтавщині зокрема, можна виділити такі, як недостатня вивченість соціологічної цінності природних комплексів та відсутність зацікавленості місцевих громад в збільшенні на їхній території природно-заповідних об'єктів. То ж, потрібно активізувати цей процес в новоутворених територіальних громадах.

В межах Петрівсько-Роменської сільської ради знаходиться три природно-заповідних об'єкти. Це досить низький показник, адже площа заповідності в громаді складає всього 2,48 %, що вдвічі менше від загальнообласного. Всі природно-заповідні об'єкти приурочені до долинно-річкової системи Хоролу. Найпівденнішим є заповідне урочище «Перевалкове» поблизу села Мелешки. Проте, поряд із заповідним урочищем розміщені не менш цінні в соціологічному плані природні комплекси, які могли б збільшити площу природно-заповідного фонду як громади, так і Полтавщини в цілому. Саме вони і стали об'єктом досліджень в 2021 році.

Викладення основного матеріалу. Дослідження проводилися в південній частині Петрівсько-Роменської громади біля села Мелешки. Заплава досліджуваної території репрезентована як лучно-болотними угіддями, так і вільшняками та кленово-дубовими лісами, які належать до Комишнянського лісництва Миргородського лісгоспу. Серед жителів села Мелешки цей ліс має назву «Засага». На захід від нього знаходиться заповідне урочище «Перевалкове». Щоправда, на картах, які подаються в Інтернеті, місце розміщення заповідного урочища вказано невірно. То ж, у даній роботі надається відкоригована інформація. На схилі річкової долини зростають дубово-грабові ліси.

Основні дослідження проводилися у два етапи. Навесні 2021 року проведено детальне обстеження лісу «Засага». За результатами проведених флористичних досліджень встановлено, що територія «Засаги», незважаючи на межування із

населеним пунктом (с. Мелешки), все ж характеризується високими показниками флоросозологічної цінності, оскільки у складі флори виявлено сім рідкісних видів, із яких два – Зозуліні слъози яйцевидні та Цибуля ведмежа включені до списку Червоної книги України – п'ять до регіонального списку: Проліска сибірська, Жовтяниця черговолиста, Конвалія звичайна, Зубниця п'ятилиста, Ряст Маршалла. Також залишається відкритим питання стосовно видової приналежності Папороті. Потрібно буде провести обстеження, щоб підтвердити, чи спростувати її приналежність до виду Страусове Перо. Під час обстеження нагірної діброви серед грабових масивів було виявлено такі регіонально рідкісні види як барвінок малий та Зеленчук жовтий. Зеленчук жовтий на Полтавщині зустрічається не часто, то ж, його виявлення можна вважати вдалою знахідкою. На відміну від нього Барвінок малий має більше місць зростання в нашій області, але в даному випадку вражає суцільне масове поширення на значних лісових площах. Серед дубів та грабів іноді зустрічається лісова Черешня, яка має такий статус, як і зеленчук та барвінок. На узліссі нагірної діброви вдалося виявити популяцію Первоцвіту весняного, який теж має статус регіонально-рідкісного виду Полтавщини.

Улітку 2021 року були обстежені лучно-болотні комплекси на заплаві Хоролу в околицях с. Мелешки. У ході дослідження встановлено місцезнаходження семи созофітів, із яких чотири – Косарики тонкі, Зозулинець болотний, Пальчатокорінник м'ясочервоний та Пальчатокорінник Фукса включені до списку Червоної книги України, і ще чотири – Валеріана висока, Оман високий, Вовче тіло болотне, Латаття біле – до регіонального списку.

Таким чином, на досліджуваній території всього виявлено, описано та проведено картування місцезнаходження 20 видів рідкісних рослин, шість із яких включено до Червоної книги України і чотирнадцять – до регіонального списку.

Частково також досліджувався і тваринний світ. Так, лісовий масив «Засага» межує із озером, утвореним на місці колишнього кар'єру. Саме тут вже не один рік гніздяться лебеді, які мають статус регіонально-рідкісних. Також місцеві жителі повідомляли про гніздування журавля сірого та шуліки чорного. На узбережжі озера, на окремих його ділянках, можна спостерігати боброві хатки, а на струмках їхні загати. На підвищених лісових ділянках було виявлено борсучі нори. В дубово-грабових лісах зустрічається червонокнижний жук-олень.

Отже, можна стверджувати, що ділянка долинно-річкової системи Хоролу поблизу села Мелешки повністю відповідає критеріям природно-заповідного об'єкту. Доцільним буде об'єднання досліджуваної території із заповідним урочищем «Перевалкове» та створення ландшафтного заказника «Мелешківський». А в майбутньому ця територія може стати одним із ядер філії регіонального ландшафтного парку Гадяцький.